

SUUNVUORO

Edellisessä Virittäjän pääkirjoituksessani vuonna 1994 käytin kansallisromanttista metaforaa avarasta tuvasta, jonka pöytään sopii istujia ja orsien alle puhetta. Nyt, päätoimittajan pyynnöstä tällä sivulla vieraillessani, mietin, onko tieteenalamme tuvassa enää edes yhteistä pöytää, jonka ääressä puhua yhteisistä asioista. Vai onko suomen ja sukukielten tutkijoista tullut nykyajan perhe, jossa kullakin on omat menot ja kaverit, omat yksinäiset mikroateria-ajat?

Tieteensosiologinen paradoksi tämäkin. Tieteidenvälisyydestä ja verkostoitumisesta puhutaan yhä enemmän, ja kohdelähtöiset kokonaisuudet, sukupuolitutkimuksesta Venäjä-tutkimukseen, keräävät huomiota ja harrastajia. Samalla perinteiset tieteenalat hajoavat tytärsaariksi (kuten tämän numeron pääteema, nimistöntutkimus), joiden harjoittajat löytävät sielunsisarensa kaikesta maailmasta. Näinhän väistämättä käy, kun tutkimus etenee ja syvenee. Lieneekö tämä mikään ongelmakaan?

Kaipuuta yhteyteen saattoi kuitenkin aistia elokuun alkupuolella Tartossa. Siellä yhdeksäs kansainvälinen fennougristikongressi, kaikkien aiempien linjarajauspäättösten uhallakin, kokosi jälleen kerran monisatapäisen osanottajajoukon, jossa monella ei ollut paljoakaan tekemistä ahtaasti ymmärretyn fennougristiikan, siis historiallisen, vertailevan tai pieniä sukukieliämme käsittelevän tutkimuksen kanssa. Saattoi tässä olla kongressiturismiakin (joka seuraavassa kongressissa 2005, Marinmaan Joškar-Olassa, jäänee vähemmälle), mutta myös sen tajuamista, että oman tutkimuskohteen tausta ja substanssi on tunnettava. Sitä paitsi: kansainväliseenkin päämäärään pyrkiessään nykysuomen tutkija käytännössä soutaa samassa tiedepoliittisessa veneessä »ugristin» kanssa.

Tieteidenvälisyyden rinnalle tarvitaan siis tietensisäisyyttä. Ja koska koko fenn(ougr)istiikan kenttää hallitsevien suurmestarien aika on ohi, johtopäätöksen pitäisi olla ilmeinen. Tarvitaan lisää perustason yhteistyötä, todellista tiedon ja mielipiteiden välittymistä eri suuntausten kesken. Tämä puolestaan haastaa meidät muuttamaan ajattelu- ja toimintatapojamme.

Ei riitä enää pelkkä hyvän tutkimuksen tekeminen eikä sen julkaiseminen omilla erikoisfoorumeilla. Meidän on tajuttava, että tarvitaan entistä enemmän vaivannäköä myös tiedon tuottajalta, entistä nöyrympää panostusta luettavuuteen, keskusteleavuuteen, yleis-tajuisuuteenkin. Entistä enemmän tarvitaan myös apua tiedon löytämiseen tekstinpainsu-muksen keskeltä, yhteydenpitoväyliä eri piirien kesken. Virittäjä on vanhastaan ollut täl-lainen kanava, mutta tarvitaanko sen rinnalle uusia, sähköisiä välineitä? Kuka tai mikä taho tämän ottaisi tehdäkseen?

Ihmisistä kaikki tietenkin viime kädessä on kiinni. Virittäjän toimituksesta ja Suomesta lähtiessäni kiitän kaikkia niitä ihmisiä, joiden kanssa Helsingin- ja Virittäjän-vuosinani olen saanut käydä hedelmällisiä keskusteluja, ja toivon keskustelun yhä jatkuvan. ■

JOHANNA LAAKSO

Institut für Finnougristik der Universität Wien, Spitalgasse 2-4 Hof 7, A-1090 Wien
Sähköposti: johanna.laakso@univie.ac.at